

Ἡ συνάδελφος τῶν «Καιρῶν» δασκαλίζει ἀπαισίως, καὶ στὴν γλῶσσα, συνεπῶς καὶ στὶς ἰδέες. Ἀναπόσπαστα τὰ δυὸ αὐτά. Ἀδελφωμένα. Ὁ δασκαλισμὸς στὴ γλῶσσα, ἔχει ὡς ἀπαραίτητο παρακολούθημα τὸ δασκαλισμὸς στὶς ἰδέες. Ποιὸ γεννάει τᾶλλο, δὲν ἤμπορῶ νὰ τὸ εἰξεύρω. Ὅπως τὸ ζήτημα τοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς κότιας, ἔτσι κ' αὐτὸ τὸ ζήτημα, γιὰ μένα τοῦλάχιστον, θὰ μένη ἄλυτον. Ἀρκεῖ δι' ἡμᾶς νὰ φαντασθῆς ἀμέσως καὶ τὸ ἄλλο, τὸ δίδυμο ἀδελφάκι του.

Αὐτὰ γιὰ τὴν συνάδελφον τῶν «Καιρῶν». Ἐρχεται τώρα ἡ συνάδελφος τοῦ «Σκρίπ», κάπως ἐλευθεριωτέρα καὶ στὴν γλῶσσαν καὶ στὶς ἰδέες συνεπῶς. Μὰ κ' αὐτὴ—δοο κ' ἂν μ' εὐχαριστοῦν περισσότερο ἀπὸ τὴν πρώτην, ἀφοῦ τέλος πάντων μεταχειρίζεται μίαν γλῶσσαν τῆς ἀνθρωπότητος—λίγα, πολὺ λίγα πράγματα κατώρθωσε νὰ μᾶς εἰπῆ, ἂν καὶ μὲ τὴν ὀρμὴν ποῦ ἄρχισε μᾶς εἰσελεῖ πῶς εἶχε νὰ μᾶς εἰπῆ πολὺ περισσότερο.

..

Δὲν θὰ μὲ παρεξηγήσετε ἂν οἶσθε εἰπῶ πῶς κ' οἱ δυὸ δεσποινίδες εἰδείξαν μ' ἐκείνα ποῦ ἐδημοσίευσαν ἕως τώρα πῶς δὲν κατώρθωσαν—ἢ δὲν ἐφρόντισαν νὰ τὸ κατορθώσουν—νὰ πικραμῶν τὸν φοβερὸν σκόπελον τῆς γυναικείας ἐπιπολαιότητος—καὶ νομίζω περιττὸν νὰ ὁμολογήσω πῶς δὲν ἔχω κενὴν δικαίωμα νὰ ὑπερηφανεύωμαι κ' ἐγὼ γιὰ παρόμοιο κατόρθωμα.

Ἡ ἐπιπολαιότης εἶναι τὸ χαρακτηριστικώτερον σημάδι τοῦ φύλου μας. Εἰς ὅλα μας ἐπιπόλαιαι, κ' ὅταν παίζομεν κ' ὅταν σοβαρευόμεθα. Ἀκόμῃ κ' ὅταν πιάνομεν τὴν πέννα νὰ γράψωμεν καὶ νὰ ὑπογράψωμεν μάλιστα—κυρίως γιὰ νὰ ὑπογράψωμεν—ἐκείνα ποῦ θα δημοσιευθῶν καὶ θα μᾶς ἀνοίξουν τῆς ρεκλάμας τὴν χρυσοπορταν.

Τὸ θεωρεῖτε μικρὸν αὐτό; Νὰ οἶσθε θανατῶν οἱ κομψοὶ μὲν ὄχι μόνον γιὰ τὰ ὄρατα μάτια σας, ἢ γιὰ τὶς ὄρατες τουαλέτες σας, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ ὄρατα ἄρθρα σας; Μία τουαλέτα κ' αὐτά, μία κτυπητὴ τουαλέτα, ποῦ ἔχει μάλιστα καὶ τὸ πλεονέκτημα νὰ μὴν ἀσχημίζει μὲ τῆς μωδίστρας ἢ τῆς καπελοῦς τὸν λογαριασμόν.

..

Θέλω νὰ εἰπῶ πῶς δὲν πειράζει ἂν γράφῃ ποῦ καὶ ποῦ καὶ καμμιὰ ἀπὸ μᾶς, ἔστω καὶ γιὰ λοῦσο, μὰ νὰ γράφῃ πράγματα εὐκόλα, ἐλαφρά, γυναικῆσια

ποῦ νὰ κρύβουν, ἀντὶ νὰ ξεσκεπάσουν τὴν ἐπιπολαιότητά μας.

Ἡ συνάδελφος τῶν «Καιρῶν» μ' ἔκαμε τόσες φορὲς ἕως τώρα νὰ τρομάξω μὲ τοὺς βαρεῖς, τοὺς ποζάτους, τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς, νὰ τοὺς εἰπῆ κανεὶς, τίλους της, κάτω τῶν ὀπείων, περιείχοντο ὅ,τι καὶ μέσα στῆς πομφόλυγος τὸ σαπυναδένιο περιάλυμμα. Ἡ δὲ συνάδελφος τοῦ «Σκρίπ» ἄρπαξε ἕνα μεγάλο ζήτημα—τὸ ζήτημα τῆς μορφώσεως τῶν κοριτσιῶν μας—καὶ τῶκαμε μὲ τὸ χροσιτωμένο ψαλιδάκι της κουρελάκια κουρελάκια, κατὰλληλα μόνον—ἂν παίζῃ ἀκόμῃ μὲ τὶς κοῦκλές της—γιὰ κουκλόπανα.

Ἄν ἔγραφαν ποιηματάκια, διηγηματάκια, χρονογραφήματάκια, ἐντυπωσοῦλες τῆς ζωῆς, κ' οἱ δυὸ τους, ἂν ἔγραφαμε ἐπὶ τέλους ὅλες «αἱ γράφουσαι Ἑλληνίδες» τέτοια πράγματα, πόσο πὺ μὲ μεγάλη φιγούρα θα ἔκαμναμε καὶ πόσο πὺ περισσότερο θα μᾶς ἐδιάβαζαν!

Ἐνῶ τώρα;... Ἀφήτε με! Ἐρχονται στιγμὲς ποῦ λυποῦμαι τὸν χῶρον τοῦ «Νουμά» καὶ πεισματόνω μαζί του γιὰ τὸ δέχεται τὰ μου δημοσιεύματα τοῦ στέλνω, ὅσο καὶ νὰ μὴ λένε τὶς περισσοτέρες φορὲς τίποτα.

Ἐπὶ τέλους, νὰ γράφῃ καμμιὰ μας ὅπως ἡ κ. Παρρέν! Μὰ σταθῆτε! Ἡ κ. Παρρέν δὲν εἶναι γράφουσα. Εἶναι «γράφων Ἑλληνίδες» καὶ ὅσοι ἔχετε παρακολουθήσει τὰ ἄρθρα της θὰ μοῦ δικαιολογήσετε αὐτὴν μου τὴν ἀουραξίαν.

Η ΑΡΟΔΑΦΝΟΥΣΑ

ΕΒΓΗΚΑΝ

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

„ΡΟΔΑ ΚΑΙ ΜΗΛΑ“

ΤΟΜΟΣ Β΄.

Πουλιούνται στὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς

«Ἐστίας» δρ. 5

Οἱ δυὸ τόμοι μαζί δραχ. 6.

Ο „ΝΟΥΜΑΣ“ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ :

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν Δρ. 10

10 λεπτὰ τὸ κάθε φύλλο λεπτὰ 10

ΠΡΟΣΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κισκία τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμονοίας, Ἐπιτοκίου Οικονομικῶν, Σταθμοῦ Τριχοδρομίου (Ὁφθαλμιατρεῖο) Σταθμοῦ Ἐπιτοκίου Σιδηροδρομοῦ (Ὁμόνοια) στὸ καπνοπωλεῖο Σαρρῆ (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) καὶ στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐλευθερουδάκη, Μπέκ καὶ «Ἐστίας» Γ. Κολάρου.

Ἡ συνδρομὴ του πληρῶνεται μπροστὰ κ' εἶναι γιὰ ἕνα χρόνον πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

3

λοιπὸν Διδασκαλεῖο καλλιμάρμορο. Ποιὸς τῆ χάρι μας! Ἀκαδημία ἔχουμε, ἄς εἶναι καὶ κλειστὴ. Τὸ Πανεπιστήμιον, δεῖξά νάχη ὁ Μεγαλοδύναμος, καὶ γερὸ εἶναι καὶ γερὰ δουλεύει. Μονάχα Διδασκαλεῖο μᾶς ἔλειπε γιὰ νὰ τᾶχουμε ὅλα. Εὐτυχῶς βρέθηκε καὶ γι' αὐτὸ ἕθρονος χρηρηγός, κ' ἔτσι ἡ δουλειὰ μας πάει πρῶτα. Δὲν θὰ μπορῆ πιά κανένας νὰ μᾶς κατηγορήσῃ ποῦ δὲν φροντίζουμε γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, ἀφοῦ τόσα παλάτια χτίζουμε γι' αὐτὴν.

Κ' εὐτυχῶς δὲν περιοριζόμεθα στὸ χτισιμὸ μονάχα. Βγάζουμε καὶ λόγους γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν μας. Καὶ πρέπει νᾶναι κανένας πολὺ μολιχθρὸς γιὰ νᾶρνηθῆ πῶς δὲν τᾶπε ὄρατα καὶ κοινωβουλευτικώτατα ὁ κ. Στάης, ὅταν ἂν α.

3) ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

ΨΥΧΑΡΗ

ΑΦΙΕΡΩΤΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑ

(συνέχεια)

Ἐγὼ ποτὲ μου μήτε προσπάθησα κανὲν νὰ σκοπῶ μπρὸς τὸν κόσμον τὰ λάθια μου ἢ τὰ ἐλαττώματά μου. Ἀπλὸ τὸ σύστημά μου, καθὼς βλέπετε, μὰ μοῦ χρησίμεψε πολὺ. Πῶς θέλετε ἀλλοῦς νὰ μᾶς πιστέψουνε, σὰ μιλοῦμε γιὰ τὰ προτερήματά μας, σὰ διαφευγένομε τὴν Ἑλλάδα; Μὰ πῶς θέλετε κ' ἴδιοι μας, ἀμὰ κερκισόμεστε γιὰ τὴ λαμπρὴν μας τὴν ὑγείαν, μιὰ μέρα νὰ γιαντρεφτοῦμε; Ἀγκαλιὰ, ἢ ἀρρώστια ἢ δικὴ μας εἶναι ἀρρώστια τὸ κάτω κάτω ποῦ γιαντρὸ δὲ χρειάζεται. Ὁ γιαντρός της τοῦλάχιστον δὲν εἶναι στὸ χέρι μας· ὁ γιαντρός της εἶναι ὁ καιρός. Σήμερον βρι-

σκόμαστε σὲ μιὰν ἐποχὴ τῆς ζωῆς μας, ἐννοῶ τῆς ἐθνικῆς μας τῆς ζωῆς, ποῦ μπορεῖ νὰ τὴν ποῦμε μισὴ ἐποχὴ, ἐποχὴ διαβατάριχη, ἐποχὴ τῆς μεταβολῆς. Ἀπὸ τὸ ἕνα σημεῖον πηγαίνουμε στὸ ἄλλο, ἀπὸ τὸν ἕναν ὄχτον στὸν ἀντικρουόνε, ἀπὸ τὸν ἕνα κόσμον σὲ κόσμον καινούριον. Μεταβαίνουμε. Ἴσως μάλιστα περνοῦμε, κυριολεκτικὰ καὶ δίχως τόσες εἰκόνας, ἀπὸ τὸν ἕναν τόπον στὸν ἄλλον, δηλαδὴ μ' ἕνα λόγο ἀπὸ τὴν Πόλιν στὴν Ἀθήναν. Κι ἀπὸ τὴν Πόλιν νὰ δεῖξω στὰ δυὸ Ἀδέρφια. Τὴν Πόλιν δὲν ταιριάζει νὰ τὴν ξεχνοῦμε, μήτε νὰ ξεχνοῦμε τοὺς Πολίτες. Πολίτες εἴτανε οἱ πρῶτοι Ἀθηναῖοι, κ' ἡ Ἀθήνα βγήκε ἀπὸ τὴν Πόλιν. Τὸ κέντρο τὸ ἐπαναστατικόν, ἢ ὀδηγήτρα Ἰδέα στάθηκε ἡ Πόλις καὶ ἡ μεγάλη. Ἀπὸ τὰ σπλάχνα της μᾶς ἔβγαλε ὅλους. Ὁ ἐθνισμὸς κ' ἡ θρησκεία βαστοῦνε ἀπὸ κεῖ. Ἐκεῖ κρεμάστηκε ὁ Πατριάρχης, σὰ νᾶθελαν οἱ Τούρκοι, μὲ τὸν Πατριάρχη μαζί, νὰ κρεμάσουνε στὸ Φανάρι καὶ τὸν ἐθνισμὸν καὶ τὸν ἴδιον.

Τὸ πὺν περιέργον εἶναι ποῦ κ' ὁ πρῶτος μας ὁ πολιτισμὸς μᾶς ἦρθε ἀπὸ τὴν Πόλιν, μὲ τοὺς πρῶτους Ἀθηναῖους ποῦ σὲς ἔλεγα, μ' ἕνα Μαυροκορδάτο, λόγου χάριν, κατόπι καὶ μὲ τοσοῦς πλούσιους, ἀναθρεμμένους στὴν Πόλιν, ἐπειδὴς ἀναθροφῆ ἔπαρνε τότες ὁ κόσμος στὴν Πόλιν μονάχα.

Οἱ Πολίτες εἴτανε οἱ γραμματισμένοι, ὁ καλλιεργημένος ὁ Ρωμῖός εἴτανε Πολίτης. Πολίτης κ' ὁ πλούσιος ὁ Ρωμῖός. Ἐδειξά στὸ βιβλίον μου τέτοιους ἕνα δυὸ. Μερικοὺς μάλιστα τοὺς γνώρισα, ὅταν εἶμυνα παιδί, στὸ πατρικὸν μας τὸ σπίτι, γιὰτὶ ἐγὼ ποῦ σὲς τὰ λέω εἶμαι Πολίτης ἀπὸ τὰ χρόνια τὰ παλαιὰ, Πολίτης τοῦ παλαιῦ καίρου. Φαναριώτισσα εἴτανε καὶ τῆς γιαντῆς μου ἢ μητῆρα. Οἱ περισσοτέροι πλούσιοι τοὺς πλούσιους ὡς τόσος, καὶ θὰ τὸ θυμᾶστε ἀπὸ κάμποσες ὁμιλίαις μας στὸ Προμακρόν, δὲν τοὺς ἀγαπῶ διόλου· μοῦ κάθονται μάλιστα καὶ στὸ στομάχι. Θὰ τοὺς συνοριστῶ, σὰν ἀρχίσουνε νὰ δουλέθουνε γιὰ τὴν Ἰδέαν, δηλαδὴ σὰν τὴν καταλάβουνε. Ὡς τότες, ἄς πᾶ νὰ βερτζοῦνε οἱ Ἀθηναῖοι μὲ τῶν πλούσιων τὰ ὀνόματα ὅλα τὰ δημόσια τὰ χτῆρια, τὰ σχολεία, τὶς Ἀκαδημίας, ἄς πᾶ νὰ τοὺς στήνουνε ἀγάλματα καὶ ἀντριάντες· τὸνομα κ' ἡ μνήμη τοῦ πλουσιώτερου θὰ λογαριάζῃ στὸ μέλλον πολὺ πὺν λίγο ἀπὸ τὸνομα τοῦ πὺν παρακατιανοῦ ποιητῆ, ποῦ ἔγραψε ἄς εἶναι κ' ἕνα στίχον ἐθνικόν.

Μὰ δὲ μοῦ ἀρέσει κ' ὁ πολιτισμὸς, ὅπως τὸν ξέρει ὁ πλούσιος. Μᾶς ἐτοίμασε ἄλλη σκλαβιά μὲ τὸν παρὰ του. Ὁ νοῦς πρέπει στὴν Ἑλλάδα νὰ βασιλεύῃ, ἀφοῦ εἶναι τόπος ποῦ τὸν γέννησε ὁ νοῦς, ποῦ ὁ

μόρφωνε με τὰ λόγια τὰ τετράπαχα τὴν παι-
δεῖα μας στὴν περίφημη τελετὴ τοῦ θεμελιώ-
ματος.

Ὁ ἐργολάβος, λένε, ἔσφαξε κ' ἕνα κόκορα
κ' ἔβαψε μὲ τὸ αἷμα του τὰ θεμέλια τοῦ Διδα-
σκαλείου γιὰ ν' αἶνε τὸ χτίριο στερεὸ καὶ καλο-
ροϊζικό. Καλὰ κι' ἅγια δὲ αὐτὰ. Κάποιο δ'
μὴς χορατίζης εἶπε πῶς μποροῦσε ὁ κόκορας
νάντικατασταθῆ ἀξιόλογα μὲ κανένα Μιστρι-
ώτη. Καὶ δὲν εἶχε ἀδικο, θαρροῦμε. Γιατί ἂν
σφαζότανε ἀντὶ τοῦ κόκορα ὁ σχολαστικισμός,
κι' ἂν βαφόντουσαν μὲ τὸ αἷμα του τὰ θεμέλια,
τὸ χτίριο θὰ γινότανε στερεώτερο καὶ θὰ μπο-
ροῦσε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὀρμητήριο τῶν ἀνα-
μορφωτῶν ποῦ θὰ γκρεμίσουν τὴ γελοία πρό-
ληψι καὶ θὰ μορφώσουν ἀνθρωπινώτερα κ' Ἑλ-
ληνικώτερα μιὰ καινούργια γεννεά.

Ὅστε τὰ χτίρια μᾶς λείπουν, οὔτε εἰ λόγος
οἱ Ὑπουργοί. Ἀπὸ τέτοια, ἄλλο τίποτε ἔ-
κεινο ποῦ μᾶς λείπει εἶναι τὸ μυαλό, καὶ χίλιοι
Μασσαλιῆδες κι' ἂν ξεδεύσουν τὰ πλοῦτη τους,
δὲν μποροῦν δυστυχῶς νὰ τάγοράσουν καὶ νὰ
μᾶς τὸ δώσουν. Ἄν τῷχαμε τὰναθεματισμένο
αὐτό, θὰ μπορούσαμε νὰ βγάλουμε δασκάλους
καλοὺς κι' ἀπὸ ἀχειριῶνες μέσα.

ΔΕΝ ΑΞΙΖΕΙ

δὰ νὰ τὰ παίρνομε κι' ὅλα τὰ πράγματα ἔτσι μὲ χωρατὰ
καὶ μὲ κοροδίες! Χρειάζεται ποῦ καὶ ποῦ καὶ λίγο σο-
βαρό, καὶ μάλιστα ὅταν πρόκειται γιὰ ὑποθέσεις πατριω-
τικῆς ποῦ ἀρετὴ δὲν τηκάνουν! Αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη μα
κι' ἂν δὲν τὴν παραδεχτήτε, λίγο μᾶς νοιάζει.

Ὅρῃστε! Βρέθησαν ἄνθρωποι ποῦ ἐτόλμησαν νὰ σα-
τυροῦν τὴν ὀρθάει τοῦ κ. Καζάζη καὶ νὰ ποῦν πῶς
εἶναι λίγο θεατρικὴ, ἀφοῦ μάλιστα ὁ ἴδιος ὁ κ. Καζάζης
δέχτηκε νὰ μιλήσῃ γιὰ τὴν Μακεδονία μέσα στὸ ἴδιο θέα-
τρο ποῦ παράστησε κι' ὁ κ. Καραβίας τὴν «Μακεδονία»
του. Καὶ νὰ ποῦν ἀκόμα πῶς μὲ τὰ τσιμπούσια καὶ μὲ
τὰ εἰκονογραφημένα ταχυδρομικὰ δελτία—κ' ἔννοοῦν μ'
αὐτὰ, τὸ τιμητικὸ γέμισμα καὶ τὰ δελτία ποῦ κυκλοφο-
ροῦν μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ κ. Καζάζη—μποροῦν νὰ ἐξοντω-
θεῖν οἱ Βούλγαροι, μὰ ἀπὸ τὰ γέλια ποῦ τοὺς προξενοῦμε.

Δὲν εἶναι κουθέντες αὐτὲς νὰ λέγονται καὶ καλὰ θὰ
κάνουν οἱ κ.κ. Χορατίζηδες νάφισουν τὰ χωρατὰ καὶ τίς
εἰρωνεύει τους καὶ νὰ τρέξουν σιμὰ στὸν κ. Καζάζη γιὰ
νὰ τὸν βοηθήσουν στὸν ἔθνικὸ ἀγῶνα του, ὅσο κι' ἂν δι-
ξάγεται στὸ παρὸν μονάχα μὲ λόγια καὶ μὲ τσιμπούσια.

ΤΟ „ΑΦΙΕΡΩΤΙΚΟ

γράμμα» τοῦ κ. Ψυχάρη ποῦ τελειώνει σήμερ, ἐσχο-
λιάσθηκε κάπως παράξενα ἀπὸ τὴν «Ἐστία» τῆς
περασμένης Δευτέρας. Εἶναι εἰρωνικό, λέει ἀπάνου

νοῦς τὸν ἐφύλαξε τὸσοὺς αἰῶνες. Ἀφτό, στὴν παινε-
μένη μου τὴν πατρίδα τὴν Πόλη, καὶ σήμερς ἀκόμη
δὲν καταλαβαίνεται. Πρέπει νὰ καταλαβῆθῃ στὴν Ἀ-
θήνα. Ἐκεῖ πάμε, σὲ τέτοιο σημεῖο θὰ φτάσομε.
Καὶ δὲν τὸν εἰρενοῦμαι διόλου. Εἶναι γεγονός. Δὲν
τὸ βρισκατε τόντις σημαντικὸ, ἅμα ἔγινε μιὰ Ἑλλάδα,
νὰ φανοῦνε ἀμέσως τὸσοι ποιητὰδες, ἀμέσως νὰ γράφε-
ται ἡ γλώσσα ἡ ἔθνικὴ; Πόηση καὶ γλώσσα, τί ἄλλο
θὰ πῆ ὁ νοῦς; Χωρὶς ἀφτό, ἔθνος δὲν ὑπάρχει καὶ
λιγώτερο ἀπὸ κάθε ἄλλο θὰ ὑπάρξῃ χωρὶς ἀφτό ἔ-
θνος ἑλληνικό. Σὰ νὰ τὸνοῦσε ὡς καὶ τὸ χῶμα, τὸ
ἀθάνατο, ποῦ μὲ τὴ λεφτεριά, τί λέω; μὲ τὸν πόθο
μονάχο τῆς λεφτεριᾶς, ἀντιλάλησε χαρούμενο ἀπὸ
ἀφρη σ' ἀφρη, ὅταν ἀκουσε τραγοῦδι στὸ βουνο.

Δὲ θὰ τὸ δοῦμε τάχα στὴν Ἑλλάδα τὸ βασιλεῖο
τοῦ νοῦ; Ἢ τὸ δοῦμε. Μπορεῖ μάλιστα ἡ θυγα-
τρούλα σας νὰ τὸ δῆ καλῆτερὰ ἀπὸ μᾶς—σὰ γερᾶρη.
Ἀφτὴ θάγαπησῃ καὶ τὴ γλώσσα μας. Ποῖος τῆ;
χρωστᾶ μεγαλύτερη ἀγάπη ἀπὸ τὰ κορίτσια; Εἶναι
ἡ γλώσσα ποῦ μὲ μιὰ λέξη θὰ σὰς πῆ τὸ παιδί σ' εἶ-
δ, τι νοιώθει, μαμὰ, σὰν παίζει, μάννα, σὰν ποῦ,
μπτέρα, σὰ γίνῃ πιά μῆτέρα κι ἀφτὴ. Δὲ λέει πο-
τε ἡ ξερὴ μῆτηρ. Βλέπετε λοιπὸν τί πλοῦσια
γλώσσα ποῦ ἔχομε καὶ γυρέβομε ἄλλη. Δὲν τὴ γυ-
ρέβομε, μᾶς τὴν ἔφεραν τὰ περιστατικὰ ποῦ σὰς

κάτου ἡ «Ἐστία», καὶ ἂν ἔπρεπε ποτὲ ὁ κ. Ψυχάρη
νὰ εἰρωνευθῆ κυρίαν, ἔστω καὶ ἂν ὁ σύζυγός της
δὲν ἐφάνη συνεπὴς πρὸς οἰασθήποτε ἀξιώσεις, ὅς θὰ
εἶχε τυχὸν ὁ μετερχόμενος τὴν εἰρωνίαν ὡς ὄπλον
ἐκδικήσεως».

Ποῦ τραγικὰ τὰ παίρνει τὰ πράγματα, παρὰ τὴν
συνήθεια της, ἡ ἀγαπητὴ μας «Ἐστία». Ὁ κ. Ψυ-
χάρης οὔτε τὴν κ. Ἐπισκοποπούλου εἰρωνεύεται στὸ
γράμμα του, οὔτε τὸν κύριον ζητᾷ νὰ ἐκδικηθῆ.
Στὴν κυρίαν ἀπευθύνεται μὲ μεγάλο σεβασμὸ καὶ μὲ
μεγάλῃ ἀδρότητα. Μὰ κι' ὁ κ. Ἐπισκοποπούλος δὲν
θάμεινε καθόλου δυσκρεστημένος ἀπ' αὐτό, ὅσο κι' ἂν
τοῦ τὰ ψέλλει κάπου κάπου—ἀπαλὰ ὅμως κι' εὐγε-
νικώτατα πάντοτε—γιὰ τὴν ψύχῃ ποῦ ἔχει νὰ θαυ-
μαζῇ τὰ ξένα καὶ νὰ μιλήρ μονάχα γι' αὐτὰ.

Ἐχει ἀκόμα ἀδικο ἡ «Ἐστία» ποῦ λέει πῶς ὁ
«Νουμάς» δὲν ἔπρεπε νὰ δέχθῃ πρὸς δημοσίευσιν τὸ
γράμμα. Τέτοια ἀσεβεία δὲν θὰ τὴν ἔκανε ποτὲ ὁ
«Νουμάς», νὰ πορρίψῃ δι' ἄλλ. ἄρθρο μὲ τὴν ὑπογραφή
τοῦ κ. Ψυχάρη ἢ μὲ ἕποια ἄλλη γνωστὴ ὑπογραφή,
ὅσο κι' ἂν δὲν συμφωνοῦσε μὲ τίς ἰδέες τοῦ ἀρθρογράφου,
ὅσο κι' ἂν τὸ ἄρθρο δὲν εἶχε τὴν ἀξία καὶ τὴν
βαρύτητα ποῦ ἔχει τὸ «ἀφιερωτικὸ γράμμα» τοῦ κ.
Ψυχάρη.

Δὲν βλέπομε νὰ ὑπάρχῃ κανένας λόγος γιὰ νὰ-
παντήσομε πλατύτερη στὴν ἀδικωτάτῃ κατηγορίᾳ
τῆς «Ἐστίας». Τὴν πληροφοροῦμε μονάχα πῶς ὅσα
τῆς εἶπαν γιὰ τὴ «Κριτικὴ» εἶναι ψέματα χονδρο-
ειδέστατα γιὰτί, καθὼς ὅλος ὁ κόσμος τάκουσε ἀπὸ τὰ
χρυσοστόματα τῶν ἐκδοτῶν τοῦ ἐγκριτωτάτου αὐτοῦ
περιοδικοῦ, ἡ «Κριτικὴ» δὲν ἐδέχτηκε νὰ δημοσιεύσῃ
τὸ ἄρθρο, ὅχι ἐπειδὴ «ἔκρινε ἔμπρησῆ τὴν ἀνάμειν μιᾶς
Κυρίας εἰς τὰ πάθη τοῦ Ψυχάρη», ἀλλ' ἐπειδὴ—ὅ-
πως εἶναι τὸ ἀληθινὸ—ἐφαντάστηκε, ὅτι ὁ κ. Ἐπι-
σκοποπούλος ἐπαινεῖται πολὺ στὸ «ἀφιερωτικὸ γράμ-
μα», καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ γίνῃ αὐτό, ἀφοῦ ὁ ἐπαι-
νούμενος δὲν ἐσεβάσθη καθόλου ὡς τῶρα τὴν γλωσ-
σολογικὴν καὶ ἰδεολογικὴν ἡγεσίαν τῶν δυὸ
ἐμπνευσμένων μουσικῶν ποῦ τὴν διευθύνουν. Ἄλ-
λωστε κ' ἡ ἴδια ἡ «Ἐστία» τὸ διόρθωσε τὸ λάθος
τῆς στὸ φύλλο τῆς περασμένης Τετάρτης κ' εἶπε
τοὺς ἀληθινούς λόγους ποῦ ἀνάγκασαν τοὺς ἐγκριτο-
τάτους νὰ πορρίψουν(!) τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Ψυχάρη.

Ο κ. ΚΑΖΑΖΗΣ

εἶναι καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, ἀρα δι-
μόσιος ὑπάλληλος. Τὸ ἴδιο κι' ὁ κ. Μαγγίνας.

εἶπα πιά ἀπάνω. Ὁ δασκαλισμός μᾶς ἦρθε ἀπὸ τὴν
Πόλη, ποῦ καὶ σήμερς ἀκόμη εἶναι τῆς καθαρέβου-
σας τὸ κάστρο. Πρέπει θαρρῶ νὰ λογαριάζομε καὶ
τὴν καθαρέβουσα μέσα στὶς δεισιδαιμονίες ἐκείνες
ποῦ λέγαμε καὶ ποῦ κολακίζεται τὸ φιλότιμο μὲ
δάφτες. Ὁ δυστυχισμένος, ὁ παρατημένος ἀπ' ὅλους,
ὁ σκλάβος ὁ Ῥωμιὸς νοιώθει τὴν ἀνάγκη νὰ πείσῃ
τὸν κόσμον πῶς θαστάει ἀπὸ προγόνους ξακουστούς,
ἀπὸ γένους θεϊκοῦ. Νομίζει πῶς μὲ τὴν καθαρέβουσα
τάποδεῖχνη, ἀφοῦ τὴν πιστέθει πῶς εἶναι σὰν ἄλλη
ἀττικὴ, τοῦλάχιστο σὰν ἄλλη ἀρχαία, γιὰτί ἀκόμη
δὲν ξέρει, δὲν ἔμαθε ἀκόμη καὶ δὲν τὸ βλέπει πῶς ἡ
δημοτικὴ μὲν θὰ τὴν τιμῆσῃ, μὲν θὰ τοῦ ἀνα-
σκάψῃ τὰ περγαμηνὰ του τὰ προγονικά, σὰ μοναχο-
κόρη τῆς ἀρχαίας ποῦ εἶναι, σὰν ἄλληθινὴ παράδοση
ἔθνικὴ στὴν Ἑλλάδα. Μὰ ἔνα κάποιο φιλότιμο, μιὰ
κάποια ἑλλειψὴ ἐπιστήμης, ὅς τὸ ποῦμε πιά ἐξ-
στερα, ἡ ἀμάθεια, τί ἄλλο σημαίνουνε παρὰ πῶς
τὸ ἔθνος μᾶς δὲ πρόφτασε ἀκόμη νὰ προκόψῃ ὅπως
θὰ προκόψῃ κατόπι; Κανένας δὲν ἔχω σκοπὸ νὰ
πειράξω καὶ θάπορῆσομε μερικοὶ ποῦ μιλοῦμε γιὰ
τὴν ἀμάθεια, σὰ μιλοῦμε γιὰ τὴν καθαρέβουσα. Τὴ
μαθαίνομε σὰ βιβλία καὶ γιὰ τοῦτο μᾶς φαίνεται
πῶς εἶναι μάθησι νὰ τὴν ξέρομε. Μάθησι θὰ δεῖ-
ζομε ὅταν ἀπαλλαχτοῦμε ἀπὸ τὴν πρόληψι, ὅταν

Τὸ ἴδιο καὶ δυὸ τρεῖς ἄλλοι ἀπὸ τοὺς ἀρειμα-
νίους κυρίους τῆς ἐταιρίας πρὸς παράστασι ἀρ-
χαίων δραμάτων, ποῦ ἐσύνταξαν τὸ περίφημο
συχωροχάρτι γιὰ τὸ Καρνάβαλο τῆς φιλολογι-
κῆς Σχολῆς.

Οἱ κύριοι λαιπὸν αὐτοί, ὅχι ὡς ἰδιῶτες πιά,
ἀλλ' ὡς ὑπάλληλοι τῆς Πολιτείας ἔβρισαν βα-
ναυσώτατα τὴν ἴδια τὴν Πολιτεία στὸ ἀνόητο
αὐτὸ ψήφισμά τους, ἀφοῦ ἀναγνωρίζουν ὡς «ἐν-
θουν» τὴν ἐξέγερσι τῶν φοιτητῶν, τὴν ὅποιαν
ἡ Πολιτεία ἐχαραχτήρισε ὡς «στάσι» καὶ γι'
αὐτὸ ἔχει προφυλακίσει ἀρκετοὺς ἀπὸ τὴν «ἐν-
θουν Πανεπιστημιακὴν νεολαίαν» τοῦ ψηφί-
σματος.

Μεγάλο λόγο δὲ λέμε. Τοῦτο μονάχα :
Πῶς ἂν οἱ νόμοι ἐλιτσεργοῦσαν κανονικώτερα,
ἔπρεπε ὁ κ. Καζάζης κ' οἱ ἀξιότιμοι συνάδελ-
φοί του νὰ προσκληθοῦν ἀπὸ τὸν κ. ἀνακριτὴ
καὶ νὰ δώσουν λόγο γιὰ τὸ ἀσεβέστατο καὶ ἀ-
νοητότατο ψήφισμά τους, μὲ τὸ ὅποιον ἔβρισαν
καὶ τὴν Πολιτείαν καὶ τὴν Λογικὴν.

Ο ΚΑΗΜΕΝΟΣ

ὁ Μαίτερλιγκ φτῆνὰ τὴν γλύτωσε ἀπὸ τοὺς κριτικούς
τῶν ἐμπνευμένων μας. Πρὶν ἐρθῆ ὁ θιασός του ἐδῶ,
τὸν ἐχαραχτήρισαν ὡς ἀρχιμαλλιαρὸ καὶ λίγο ἐλεῖψε
νὰ ζητήσουν καὶ τὴν ἐπέμβασι τοῦ καπετᾶν Ἀρ-
κούδα τῆς Φιλολογικῆς Σχολῆς γιὰ νὰ σπεύσῃ μὲ
τοὺς σανιδάδες του κ' ἐμποδίσῃ τίς προδικτικῆς πα-
ραστάσεις του.

Τῶρα ποῦ ἦρθε ὁ θιασός του ἐδῶ κ' ἔδωσε τίς
ὀρθμένες παραστάσεις, κατασκοτώνονται ποῖος νὰ
τὸν θαυμάσῃ περισσότερο καὶ ποῖος νὰ πρωτοδεῖξῃ
πῶς τὸν ἐνοίωσε βαυτύτερα.

Ὁ Μαίτερλιγκ εἶναι, βλέπετε, μεγάλος ποιητῆς
κ' ἔχουν δημοσιεύσῃ στὶς Εὐρωπαϊκῆς ἡμερῆδες
ἄρθρα κ' ἄρθρα γι' αὐτόν. Εἶναι λοιπὸν μεγάλος,
ὅχι μονάχα γιὰτί ἔχει γράφει μεγάλα ἔργα, ἀλλὰ
καὶ γιὰτί μπορεῖ νὰ βγάλῃ ἀκοπα καὶ μεγάλας
κριτικὸς χίλιους στὴν ὄρα. Τὰ καλὰ ἔργα εἶναι
ἔτσι, καὶ μονάχα λίγο κόπος χρειάζεται γιὰ νὰ
τὰ κἀν κανένος Ῥωμέικα, μετεφράζον τὰς τὰ.

ΣΤΟ ΦΥΛΛΟ

ΤΗΣ ΑΛΛΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

- Α. ΠΑΛΛΗ : "Οἰσση καὶ Χατζιδάκις.
- Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ : "Ἄρθρο.
- Γ. ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗ : "Τρελλὰ τραγοῦδια".
- Β. ΓΕΩΡΓΙΑΚΗ : "Ἀγιοβασιλιὰτικο ὄνειρο". (Διή-
γημα) κτλ.

ἀκούσομε τὴν ἐπιστήμη, ὅταν καταλάβομε τὴν
ποίησι, ὅπως τὴν καταλαβαίνει κάθε λεύτερος λαός,
καὶ ἡ καθαρέβουσα ποῦ τὴν ἔχομε σήμερς γιὰ τὸ
ἄκρον ἄκρο τοῦ πολιτισμοῦ, θὰ δοῦμε ὑστερώτερα
πῶς μοιάζει πολὺ περισσότερο σὰν ἀπομεινάρι τῆς
καταραμένης τῆς σκλαβιάς, ἔσως ἀπ' ὅλα τὸ φοβε-
ρώτερο, γιὰτί δὲν ἀφίνει τὸ ἔθνος νάρθῃ στὴν ἀλη-
θινή του τὴ συνείδησι. Δὲν τὸ ἀφίνει νὰ γνωρίσῃ
τὴ γλώσσα του, δηλαδὴ τὴν ψυχή του, δηλαδὴ τὴν
ἀλήθειαν.

Νὰ μὴν τὰ πολυλογοῦμε· σὲ ὅλα μᾶς καὶ στὴ
γλώσσα μας, καὶ στὸ νοῦ μας, καὶ στὴν καρδιά μας,
καὶ σὲ κάποια προτερήματά μας ἀκόμη, σήμερς,
στὸ ἀνεξάρτητο βασιλεῖο, στὴν Ἑλλάδα, ἔχομε τίς
συνήθειες τῆς σκλαβιάς, ποῦ τίς φέραμε ἀπὸ τὴν
Πόλη. Τὸ ἕνα στοιχεῖο παλέθει μὲ τὸ ἄλλο. Τὰ
ἱστορικὰ μᾶς τέτοια εἶναι, καὶ γιὰ τοῦτο σὰς εἶπα
πῶς βρισκόμαστε σὲ μισὴ ἐποχὴ. Ἀξίζει, ὅσο βα-
στᾶ, νὰ τὴ σπουδάσομε, καὶ σὰ κοινωνικὰ καὶ σὰ
ψυχολογικὰ μᾶς, γιὰτί γλήγορα θὰ περάσῃ. Ἐχει
καὶ κάμποσα περίεργα νὰ μᾶς μάθῃ. Γνωρίσματα
τῆς σκλαβιάς θὰ βροῦμε καὶ καὶ ποῦ δὲν τὰ προσμέ-
νομε. Ἄν τὸ ξεδιαλίσσομε καλά, θὰ δοῦμε πῶς ἡ
μετριοφροσύνη κ' ἡ περηφάνεια, λόγου χάρι, ποῦ εἶναι
τὰ δυὸ ἄκρα, τοῦλάχιστο ἕνα εἶδος μετριοφροσύνης

<ul style="list-style-type: none"> » έξοδα διαχειρίσεως, τὰ ἀποσβενν. (Κεντρ. Καταστήματος δρ. 315 284.30 » (Υποκαταστημάτων » 248 786.30 » έξοδα ἐγκαταστάσεως, ἰδίως ἀπόδοσις ὀλίκοις τραπεζικῶν γραμματίων δρ... » Καταστήματα Τραπεζῆς, ἀπόδοσις ἐκ τῆς ἀξίας αὐτῶν δρ... » Ἀπαιτήσεις ἐπιφαλαίς (Κεντρ. Καταστήματος..... δρ. 70 795.77 » τὰ ἀποσβεννόμενα (Υποκαταστημάτων..... » 198,860 99 » Ἀμοιβὰς προσωπικοῦ τῶν Υποκαταστημάτων..... δρ. » προμηθείας καταθέσεων (Κεντρ. Καταστήματος δρ. 40,168 27 » ἀνευ τόκου τὰποσβενν. (Υποκαταστημάτων » 10,795.75 » Τόκων καταθέσεων (Κεντρ. Καταστήματος..... δρ. 1,340.906.47 » ἐπὶ τόκῳ τὰ ἰποσβεννόμενα (Υποκαταστημάτων..... » 30,881.20 » τόκους καὶ λαχνούς Λαχειοφόρου Δανείου ἰποσβεννόμενα » » Ταμειωτηρίου (Κεντρ. Καταστήματος..... » 49,924 40 » » τ' ἰπο βε ν. (Υποκαταστημάτων..... » 15,938.15 » Ἐξωτερικούς λογαριασμούς ἀπόδοσις συν)ματικῆς διαφοράς πληρωμῶν ἰδίως λαχειοφόρου δανείου Βας ἑξαμ. 1903. δρ. » Δισμὸν ἐξαγορᾶς συμμετ. Κυβερνήσεως, εἰς κέρδη ἐκ Τραπεζικῶν Γραμματίων τὰ ἰποσβεννόμενα δρ. » Δισμὸν ἐξαγορᾶς προνομίου Πρ. Γρ. Ἡπειροθ., τὰ ἰποσβεννόμενα δρ. » προμηθείαν τροπῆς λαχειοφόρου δανείου δρ. » Διαφόρους Λογαριασμούς τὰ ἰποσβεννόμενα (Κεντρ. Καταστήμ. δρ. 71,111 45 » (Υποκαταστημάτων » 2,467.63 	<ul style="list-style-type: none"> 564 070 60 60,403 14 28 088 17 269 656 76 54,380 85 50,964.02 1,371 787 67 1,160,014.— 65,862.55 550,000.— 71,680.— 80,000.— 50,000.— 73,579.08 1,865,343 66 	<ul style="list-style-type: none"> » Διὰ Προεξοφλήματα (Κεντρ. Καταστήμ δρ. 322,946.65 » (Υποκαταστημ. » 487,117.43 » ἴδια χορηγήσεων εἰς Γεωργικῆμ. (Κεντρ. Κταστ δρ. 37,971 05 » (Υποκαταστημάτων » 347,203 85 » τέκους χορ. δι' ἀνοικ. λ)σμων ἐπίδοθ. (Κεντρ. Καταστήμα. » 70.656 70 » (Υποκαταστημάτων» 108,315.53 » ἐπὶ ἐνεχ.Κεντρ. Καταστήμ. » 157.806 46 » Υποκαταστημ. » 57,419.— » » Δανείων ἐπὶ ἐνεχ. χρηματογρ (Κεντρ. καταστ. δρ 129.376.67 » (Υποκαταστημ. » 10,046.68 » » » ἐμπορευμ (Κεντρ.Καταστήμ. » 348.772.03 » » ἀπλῶν ἐνυποθ. δανείων (Υποκαταστημ. » 601,522.07 » » Χρεωλυτικῶν ἐπὶ ὑποθή- (Κεντρ.Καταστ. » 220 000.— » ῆ δανείων (Υποκαταστημ. » 193,019 04 » » Δαν. πρὸς δὴμ. λιμὸν. καὶ (Κεντρ. Καταστήμ. » 440,012 60 » λ. π. καὶ πρῶτων (Υποκαταστημάτων » 785,194 21 » » Ὁμολογιῶν Ἐθν. Δαν. » 1,032,301.21 » » Δαν. πρὸς τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν ἐπὶ ἀναγ. κυκλοφ » 343 879.85 » » » διδράχμων καὶ μονοδράχμ. » 67,104 20 » » καὶ ὠφελείας ἐξωτερικῶν λογαριασμῶν..... » 179,836.90 » ὠφελείας ἐκ προσόδων κτημά- (Κεντρ. Καταστ. » 6,926 80 » των Τραπεζῆς (Υποκαταστημάτων » 51,716 51 » μέρισμα μετοχῶν Ἑγγυητῶν Ἐταιριῶν..... » 122,952 85 » φύλακτρα χρηματογραφῶν..... » 8,046.55 » ἀπαιτήσεις ἐπιφαλαίς. Τὰ εἰσπραχθέντα (Κεντρ.Καταστ. 14,000 — » ἐκ τῶν ἀποσβ. (Υποκαταστ. 2,073.45 » διάφορα Κέρδη (Κεντρ. Καταστήμ. » 48 636 29 » (Υποκαταστημάτων » 65,913 72 » Κέρδη καὶ ζημίας τὸ ἐκ τῆς παρελθ. ἑξαμ. περισσεύσαν » 40,130 10 	<ul style="list-style-type: none"> 790,064 08 385,174.90 178,972 23 215 225.46 134,423.35 34,932 06 950,294.10 413,019 04 225 706 81 1,032,301.21 343 879.85 67,104 20 179,836.90 58,643.31 8,046.55 16,073.45 114 550.01 40,130 10
<ul style="list-style-type: none"> ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΑΗ (Διατιθέμενα εἰς τὴν παρούσαν ἑξαμην. δρ. 1,818 827.99 » (Ἀφίμενα διὰ τὴν ἐπομένην » 46 515.67 	<ul style="list-style-type: none"> Δρ. 6,315,830.50 	<ul style="list-style-type: none"> Δρ. 6,315,830.50 	<ul style="list-style-type: none"> Δρ. 6,315,830.50

ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ Β. ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1903

ἐπὶ Δραχμῶν 1,818 827.99 ὡς ἀνωτέρω.

Εἰς τακτικὸν μέροςμα πρὸς 3 1)2 ο) ἐπὶ κεφαλ. 20,000,000..... Δραχ. 700,000—	ἴΟμοῦ Δρ. 1,762,886 59
» πρόσθετον..... » 1,062,886 59	» 55 941 40
» ἀμοιβὴν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Κεντρ. Καταστήματος 5 ο) κατὰ τὸ ἄρθρον 42 τοῦ Καταστατικοῦ.....	Δρ. 1,818,827 99
Ἐκ τῶ ἀνωτέρω μέροςματος τῶν..... Δρ. 52,886 59	Δρ. 1,762,886 59
α) διὰ φόρον Δημοσίου 3 ο)..... Δρ. 10,000.—	» 62,886 59
Ἐκπίπτουσι β) διὰ χαρτόσημον ἐπὶ τοῦ μέροςματος 20,000 μετοχῶν..... Δρ. 1,700,000.—	Δρ. 1,700,000.—
Μέρισμα καθαρὸν, ἦτοι ἐλεύθερον φόρου καὶ χαρτοσήμου πρὸς δρ. 85 ἑφ' ἐκάστης μετοχῆς	

Τὸ μέροςμα πληρωμαται :

Εν Ἀθήναις παρὰ τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι ἐν Ἀγρινίῳ, Αἰγίῳ, Ἀμρίσῳ, Ἄρτῃ, Ἀταλάντῃ, Βόλῳ, Γουθειῳ, Δημητσάνῃ, Θήβαις, Θήρῃ, Καλαβρύτοις, Κιλκίς, Καρδίτῃ, Κορίνθῳ, Κυπαρισσίῃ, Λαμία, Λαρίσῃ, Λεβαδίῃ, Λευκάδι, Μεγαλοπόλει, Μεσολογγίῳ, Ναυπάκτῳ, Ναυπλίῳ, Πάτραις, Πειραιεῖ, Πόρῳ, Πύλῳ, Πύργῳ, Σπάρτῃ, Σύρῳ, Τρικιάλοις, Τριπόλει, Χαλκιδί παρὰ τῷ Υποκαταστήματι τῆς Τραπεζῆς ἐν Ζακύνθῳ, Κερκύρῃ καὶ Κερκλληνίῃ παρὰ τοῖς Υποκαταστήματι τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς ἀπὸ τῆς 15)28 προσεχοῦς Ἰανουαρίου.

» Βιέννη παρὰ τῷ Wiener Bank-Verein

» Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ Κυρίῳ Λεωνίδα Ζαρίφῃ

» Ἀλεξανδρεῖα παρὰ τῷ Ἰπ)ματι Τραπεζῆς Ἀθηνῶν

» Σύμῳνη παρὰ τῷ Υποκαταστήματι Τραπεζῆς Μιτυλήνης

» Κρήτη παρὰ τοῖς Καταστήμασι Τραπεζῆς Κρήτης

Εἰς δὲ ἀπληθαγέντων τὸ μέροςμα τοῦ φόρου καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ χαρτοσήμου, ὡς προκαταβληθέντος ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς εἰς τὸ Δημόσιον.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 31 Δεκεμβρίου 1903

Ὁ Διοικητῆς Σ. ΣΤΡΕ-Ι-Τ

Ὁ Διευθυντῆς τοῦ Λογιστηρίου Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΒΗ

σμός εἶναι νὰ φωνάζῃ κανεὶς πῶς ὅλους τοὺς ἄλλους ἀφ' ὧν θὰ τοὺς διορθώσῃ· ὁ φαυλισμὸς εἶναι τὸ κῆρυγμα. Ἡ περηφάνεια... ὑπάρχει ἀχί καὶ ἀληθινῆ περηφάνεια, ποὺ ὀνομάζεται ἀξιοπρέπεια καὶ ποὺ ἐκεῖνος ποὺ τὴν ἔχει πρῶτα διορθώνει τὰ λάθη τὰ δικά του, διορθώνει τὸν ἑαυτὸ του. Μὰ ἡ περηφάνεια ἢ δική μας δὲν ἔφτασε στὸ σημεῖο ἀφ' ὃ περηφάνεια οἱ περισσότεροι δείχνουνε μπροστὰ στοὺς ἄλλους, ὄχι μπροστὰ στὴν ὀλόγυμνη ψυχὴ τους. Εἶναι περηφάνεια ποὺ θυμᾶται τὰ χρόνια ὅπου δὲ μᾶς ἀπόμνησκε μήτε τὸ δικαίωμα νὰ εἰμαστε περήφανοι μὲ τὸν κόσμον.

Βλέπετε ὅμως πόσο πρέπει νὰ προσέχουμε, ἀφοῦ κ' οἱ ἀρετὲς μας ἀκόμη, ἀφοῦ ὡς κ' ἕνα καὶ ποῦ θὰ ποῦμε, σὰν ἀκούσουμε ξένη γνώμη, ὡς κ' ὁ τρόπος μας, σὰν τὴν παραδεχόμεστε στοχαστικῶς, ὡς καὶ τὸ σκύψιμο κάποτε τοῦ κεφαλοῦ μας, ἔχουνε τὴν ἀρχὴ τους μέσα στοὺς αἰῶνες τοὺς περασμένους. Μὰ κ' οἱ αἰῶνες ἀρτοὶ ἔχουνε τὰ καλά τους, τὴν πομονή, τὴν ἀφοσίωση μεταξὺ μας, τὴ δύναμη τῆς θυσίας, τὴν πίστη γιὰ τὸ μέλλον. Μᾶς ἔμαθαν κὶ ἀρτοὶ κάποιε σωστὴ μετριοφροσύνη, κάποιε σωστὴ περηφάνεια, μᾶς ἔμαθαν καὶ κάποιαν ἀξιοπρέπεια, μόνον ποῦ τότες εἴτανε νύχτα, καὶ σήμερις, ἕνας ἕνας, ἀνατέλλουνε τῆς ψυχῆς μας οἱ ἥλιοι. Λίγο λίγο καὶ

γίνονται ὅλα. Εἴμαστε ἀκόμα μισοί. Ἐλπίδα νὰ χουμε πάντα καὶ δράση. Τίποτα δὲν ὑπάρχει ποῦ νὰ μὴ σιάζεται μὲ τὴ θέληση, φτάνει, γιὰ νὰ θέλωμε, νὰ βλέπουμε ὅπως εἴμαστε. Καὶ νὰ μὴν τρεμάζουμε. Τᾶχει ἀφ' ὃ μισὴ ἐποχὴ, τᾶχει παντοῦ καὶ σ' ὅλα, στὰ ἦθη καὶ στὰ ἔθιμα, στὰ κοινωνικά, στὴν πολιτικὴ, στὴν κυβέρνησιν, ὡς καὶ στὸν τρόπο ποὺ πλερώνουμε ἢ ποῦ δὲν πλερώνουμε τοὺς φόρους, σὰ νᾶτανε χαράτζι κὶ ἄλλη ἔννοια δὲ μᾶς ἀπόμνησκε παρὰ πῶς νὰ γλυτώσουμε.

Τὴ φορολογία, νὰ σὰς πῶ, τὴν ἀφῆσα στοὺς φορολόγους. Μὰ τὴ μισὴ ἐποχὴ προσπαθήσα νὰ μελετήσω στὰ ψυχολογικά της καὶ τέτοιοι εἶναι τοῦ βιβλίου μου ὁ σκοπός. Τὰ ἐπεισοδικὰ τὰ πρόσωπα, τὴ μισὴ ἐποχὴ μᾶς φανερώουνε, ἃ δὲ γελιέμαι. Τᾶλλα, τὰ κύρια πρόσωπα, εἶναι συμβολικά· δὲν εἶναι, ὅπως σὰς τὸ μολογοῦσα, καὶ πολὺ χρονολογημένα. Ἡ Φροσούλα μονάχα ποὺ πάσκισα μ' ἀφ' ἣ νὰ καθρεφτίσω τὴν ἀπλή, τὴ φτωχεῖα τῆ Ρωμιοπούλα ἢ ἂν προτιμᾶτε τὴν Πολίτισσα, εἶναι συνάμα καὶ συμβολικὸ πρόσωπο κὶ ἀληθινὸ, πῶ σωστὰ, ρεαλιστικὸ, ποῦ λένε στὴν Ἑβρώπη. Καθὼς τὴν εἶδα καθὼς τὴν κατάλαβα τὴ Ρωμιά, ἔτσι καὶ τὴν ψυχολόγησα, ἔτσι τὴν εἶδεπα ὀλόζεστη καὶ στὸ ρομάντσο μου. Ἡ Μυρριάνη τοῦ Γιαννίρη ἀντιπρο-

σωπέθει, τοῦλάχιστο γιὰ μένα, τὸ ἀψηλότερον τῆ Ρωμισσῶνη τὸ ἰδανικὸ τῆς ἀγάπης· ἡ Φροσούλα, μιὰν ποίηση πῶς ταπεινῆ. Τὰ δυὸ ἀδέρφια εἶναι δυὸ ἰδέες, ἀπαρᾶλλαχτα σὰν τὸ Γιαννίρη, ποῦ ἰδέα εἶναι κὶ ἀφ' ὃς. Στὴ ζωὴ, τὴν πραγματικὴ τὴ ζωὴ, δὲν ὑπάρχουνε ἀθρῶποι μονάχα· ὑπάρχουνε κ' ἰδέες ποῦ κυβερνοῦνε τοὺς ἀθρῶπους· πρέπει λοιπὸν καὶ τις ἰδέες νὰ τις παραστήσουμε, κ' ἔτσι ὁ συμβολισμὸς κατανατᾶ καὶ εἶναι ὄψη τῆς ἀλήθειας. Μάλιστα, σ' ἕνα καὶ μόνον ἄτομο ξέρει νὰ μᾶς δείξῃ πολλὰ, ποῦ τὰ συγκεντρώνει. Τότες παίρνει ὁ συμβολισμὸς μιὰν ἀποφεγγιὰ τῆς φιλοσοφίας. Στὴν ποίηση καὶ στὴν ἀγάπη, λόγου χάρη, φανερώουμε ὅλοι τις δυὸ μεγαλῆτερες ἐνέργειες τῆς ψυχῆς μας. Γιατὶ νὰ μὴν ξετάσουμε, σ' ἕνα πρόσωπο συμβολικὸ, τὴν καθαρὸ οὐσία τῆς διπλῆς μας αὐτῆς ἐνέργειας, ποῦ τὸ κάτω κάτω μπορεῖ νᾶναι καὶ μιά; Ἡ ἐνέργεια δὲν ἀλλάζει· ἀλλάζει τὸντικειμενὸ τῆς. Γιὰ τοῦτο στοχαστήκα τὰ δίδυμα, τὰ δυὸ ἀδέρφια· ὁ ἕνας ἀδερφὸς λατρεῖ τὴ Μούσα, τὸν Ἐρωτα ὁ ἄλλος· ὁ ἕνας τὴν Ἀθηνᾶ, ὁ ἄλλος τὴν Ἀφροδίτη. Στὸ τέλος ἴσως σμίγουνε πάλι οἱ δυὸ λατρεῖς σ' ἕνα πρόσωπο καινούριον· ἴσως ἕνα γίνονται ὁ ἑραστῆς κὶ ὁ ποιητῆς. Ποιὸς ξέρει; Πιθανὸ τέτοια νᾶναι καὶ τῆς ἀθρῶπότης τὰ ἱστορικά. Μιὰ φορὰ κ' ἔνεν καιρὸ,

ΓΙΑ ΤΗΝ „ΕΣΤΙΑ“

Αγαπητέ «Νουμά»,

Η «Εστία» γράφει κάτι για πέντε δικούς μας κυρίους που είναι σήμερα μεγάλοι μηχανικοί τῆς Εὐρώπης. Δὲν ἀμφισβάλω πῶς είναι ἀλήθεια. Αὐτὸ δὲν ἔχω, θάρρῳ, δὲ μὲς ἐπιμένει τῆ φήμῃ, ποὺ ἔχουμε ὡς παπατρέχης καὶ τελαλοῦτες οἱ πτωχότεροι μας, ποὺς λίγο ποὺς πολὺ, χάρη στὸ παιδευτικὸ μας σύστημα.

Ἦθελα ὡς τόσο νὰ ξέρω, ποὺ μάθανε γράμματα οἱ πέντε ἐκεῖνοι κύριοι.

Ὅσο γὰρ τὴν ἀλλαγὴ ποὺ μοῦ ἔκαμε ἡ «Εστία» στὸν ἐμά μου, ποὺ ἔδωκε δὲ λαδὴ στὴν Καθαρεύουσα, «Ἀργυρίου Ἐπιταμιότης»—δὲν μπορῶ νὰ πῶ πῶς δὲν εἶναι κάπως νόστιμη. Αὐτὰ δὲν εἶναι πικρὰ εἶναι πικρὰ ἐπειδὴ μποροῦτε κενεὶς ἔξω νὰ ζανακίμη τῆ νοστιμιά καὶ νὰ προσέξη καὶ τὸνομα εἰς «Εστία» ὅπως θὰ τὸ πρόσθεναν οἱ ἀρχαῖοι, δηλαδὴ μὲ τῆ βασίλει ἀκουστή, καὶ τότες τρέχα γόρευ!

Δικός σου ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΚΑΙ ΛΙΓΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ

Φίλτατε «Νουμά».

Πολὺ χάρουμαι ποὺ βλέπω τοὺς συντάχτες σου νὰ προδίδουν μέρη μὲ τῆ μέρη στὴν ἐθνικὴ μας τῆ γλώσσῃ. Καὶ θὰ προδίδουν μεθαικ ἀκίμια. Ἄς μοῦ δώσουν ὅμως τὴν ἔδεια νὰ τοὺς πρῶτα καλέσω νὰ προσέχουν λίγο καὶ στὴν ὀρθογραφία. Θὰ μοῦ πῆς πῶς αὐτὰ εἶναι σχολαστικά, μὰ ἔλα ποὺ χρειάζονται! Σήμερα θὰ τοὺς μιλήσω γιὰ ἕνα λάθος ποῦ, τί νὰ σοῦ πῶ, πολὺ μὲ πειράζει.

Οἱ περισσότεροὶ γράφουν ἴς τὸν, ἴς τὴν, ἀντὶς στὸν, στὴν. Εἶναι ἀλήθεια πῶς τὸ στὸν εἶναι ἀπὸ τὸ εἰς τὸν, ἀλλὰ τὸ στὸν αὐτὸ εἶναι πλέον μίαν λέξη, εἶναι πρόθεση, καὶ οἱ λέξεις δὲ χωρίζονται. Καὶ ἐπειτα γιὰ νὰ χωρίσουμε τὸ ἴς ἐκεῖνο θὰ πῆ πῶς τὸ λογαριάζουμε γιὰ λέξη δημοτικὴ, παραδεχόμεστε δηλαδὴ τὴν πρόθεση εἰς. Ἀλλὰ στὴ δημοτικὴ εἰς δὲν ὑπάρχει. Κι' ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει τὸ ἔλο, δὲ μποροῦν φυσικὰ νὰ ὑπάρχουν καὶ τὰ μέρη. Λοιπὸν στὴν Ἀθήνα, στὴν Πόλη, καὶ ὄχι ἴς τὴν Αθήνα, ἴς τὴν Πόλη.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Τόση κατάχρησι ἀλόγιστη τῶν παρασῆμων γίνεται ὥστε ἀργὰ καὶ ποῦ νὰ δοθῇ καὶ σὲ κανένα ποὺ νὰ ἐξίτη τὸν κόπο.

— Σὲ τέτοια περίστασι δὲ λέμε: «ὁ κ. τὰδε ἐτιμῆθη διὰ παρασῆμου», ἀλλὰ «ὁ κ. τὰδε ἐτίμησε τὸ παράσημο».

— Ἰὸ τελευταῖο μποροῦμε νὰ τὸ ποῦμε καὶ γιὰ τὸ ἀγαπητὸ μας Ἰ. Γιαννίδη τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ποὺ παρατημοφορέθηκε προχτές.

— Καὶ χωρὶς τὸ διακριτικὸ αὐτὸ σημεῖο, ποὺ τὸ οὐροῦνε τόσο καὶ τόσο, ὁ ἀγαπητὸς μας Γιάνκος καὶ διακρινότανε καὶ θὰ διακρίνεται πάντοτε στὴν ὑπηρεσία, ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς λίγους εὐτυχετοὺς ὑπαλλήλους ποὺ ἔχουμε.

— Ὁ κ. Καζάκης, λένε, εἶπε στὸ λόγο ποὺ ἔβγαλε στὸ Δημ. Θεάτρο:

— «Τὴν ἄνοιξι πρέπει νὰ πάρτε ὅλοι ἀπὸ ἕνα ντουφέκι στὰ χέρια!...»

— Κ' ἕνας ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴν πλατεία τοῦ Θεάτρου ἐπρόσθεσε:

— «Καὶ ἡ ἀφεντιὰ σου νὰ πάρης ἕνα λόγο καὶ νὰ τραβήξῃς μπουκιά!»

— Δημοσιογραφικὴ ἐπιτυχία ἀπὸ τὴς σπάνιες ἦταν αὐτὸ ποὺ σκάρωσε ἡ «Εστία» στὸ κ. Δέλτα Δεληγιάννη καὶ τῆ συμφορία του.

— Νὰ τοὺς ἀποκαλύψῃ δηλ. μ' ἐπίσημα ἔγγραφα, τὸ πατριωτικὸ σχέδιο ποὺ εἶχαν νὰ ἐκβιάσουν τὴν Ἑλλάδα ληστρικώτατα.

— Καὶ ἡ τλήμων Βορβόσκινα δὲν ἔπαυε, καὶ ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ ἀκόμα, νὰ τὸν περιμένῃ ὡς Μεσσία τῆς!

— Στὸ τελευταῖο συλλέξι τῆς ἡ «Διάπλασι» ἰδημοσίευσε τὸ περίφημο Σύνταγμα τῆς, τὸ ὁποῖον ἀπὸ μεγάλη τῆς μετροπολιτικῆς ἀποκαλεῖ «ἐδηγὸν ἐσπαθώματος κλπ. κλπ. κλπ.»

— Ἀκούστε καὶ τὸ πρῶτο ἄρθρο του: «Ὁ παρὼν ὁδηγὸς καταργεῖ πάντα προηγούμενον».

— Ἄπ' αὐτὸ εἰμπορεῖ νὰ συμπεράνῃ κανένας πῶς καὶ φέτος ἀναθεωρήθηκε τὸ Σύνταγμα τῆς, χωρὶς νὰ ζητηθῇ κατὰ τύπος ἡ ἔδεια τῆς Βουλῆς, ἡ καμμιάς ἄλλης Ἀρχῆς ἀρμοδιώτερας.

— Ἐγράφηκε κάπου προχτές ὅτι μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων γιὰ τὴ θέσι τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Βκσ. Θεάτρου εἶναι κι' ὁ κ. Καλαποθίκης τῆς «Σαπρούς».

— Κάποιος λοιπὸν ποὺ τὸ διάβασε, ἔτρεξε νὰ τὸν συγχαρῇ.

— Μὰ ὁ κ. Σαπρὸς ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ φιλολογικοῦ του θαδῶρ τοῦ ἀπάντησε.

— «Καὶ τῆ θέσι τοῦ προέδρου τῆς Ἀκαδημίας νὰ μοῦ προσφέρουν, θὰ τὸ σκεθῶ πολὺ ἂν πρέπει νὰ τὴν δεχτῶ!» Φητασθῆτε!

— Κ' ἕνα μικροσκανδαλάκι δημοσιογραφικὸ: Ἄνακαλύφθηκε πῶς ἕνας πατριωτικώτατος δημο-

σιογράφος ἦταν διορισμένος ἐπὶ Πάλλῃ... χαρτοπέτης στὸ Ἐθνικὸ τυπογραφεῖο.

— Κι' ὁ δημοσιογράφος αὐτὸς θὰ γράφει τρία δεκακατομύρια τοῦλάχιστον, ἄρθρα καὶ χρονογραφήματα καυτηριάζοντας δριμύτατα καὶ πατριωτικώτατα τοὺς Θεσθῆρας καὶ τοὺς ἀγομισθοῦς.

— Κι' ἐπειτα φωνάζουμε πῶς ἡ Πολιτεία δὲν ὑποστηρίζει τοὺς λογίους μας.

Ο ἸΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Ἐσπερινίδη, Ὅ,τι θέλει μπορεῖ νὰ γράφῃ ὁ κ. Πολύβιος Κουρούνης. Νὰ δὲ ἡ ὄρα πῶς, νὰ πείσουμε κι' αὐτὸν πῶς οἱ δημοτικιστὰὶ δὲν εἶναι οὔτε φρενοβλαβεῖς οὔτε προδότες, καθὼς τοὺς ὀνομάζει: στὸ πολύκροτο ἄρθρο του. Μὰ τέτοιους τὰν καὶ λόγου του, μονάχα ὁ κ. Χατζήβασις μπορεῖ νὰ τυχρήτῃ ποὺ τὰξὲ ἀρθρα τὰ δικολαβικὰ ἐπιχειρήματα.— κ. Ἀνάποδο Περεττὸ νὰ γίνῃ τότες λόγος γιὰ τὸσο κομικὰ πράγματα. Ἦ' αὐτὸ δὲν δημοσιεύουμε καὶ τὸ ἄρθρο σας. Ἀρκεῖ ὅτι ἡ ἐφημερίδα (ὁ «Κόσμος», θάρρουμε) ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὴς ὑπογραφῆς τῶν ψηφισαμένων τὰ συχαρήκια τοὺς τὰ θερμώτατα στὸν κ. Μιστριώτην, ἰδημοσίευσε μὲ εἰδησι γιὰ τὴν πανούκλα τῆς Ἀλεξάντρας. Πανούκλα τῆς Ἀθήνας κ' ἡ περίφημη αὐτὴ ἐταιρία πρὸς ρεζίλεμα τῶν ἰσχυρῶν δραμάτων καὶ πᾶσι λιούτας.— κ. Σαράφωβ, Ὁ φίλος σας κ. Δ. Ἀναστατόπουλος, ὁ Κεχηνάιος ἐξακολουθεῖ ἀποκαλύπτῃ τῆ συνομοσίε μας στὸν «Comptier d' Orient» μὲ τὰ φλογερά ἄρθρα του. Δὲν τοῦ γράφετε διὰ λόγια νὰ πῆσῃ; Ὁ ἀναγκαστοῦμε στὸ τέλος νὰ ποῦμε καὶ προχτές ἀκόμα ἔρηθε στὸ γραφεῖο μας ἰκετεύοντας νὰ τοῦ δημοσιεύσουμε στὸν «Νουμά»—στ' ὄργανον τῶν προσοχῶν—μικρὸν πολὺκροτὴ κοινωνικὴ μελέτη του καὶ πῶς κάποτε πῆγανε στοῦ προδότη Πυλαμά τὸ σπίτι κ' ἐδάβαζε πολυτέλεια καὶ ἐξωφρενικὰ εὐθυμογραφήματά του ποὺ ἀκόμα τὰ θυμόμαστε καὶ γελᾶμε. Ἦ' τοῦ λέτε λοιπὸν τοῦ Καχηνάιου σας νὰ πᾶσῃ ἢ τὰ γράφομε ἐλ' αὐτὰ, κι' ἀλλ' ἀκόμα καὶ τοῦ τὸ σφαλοῦμε μεις τὸ ἀπύλωτο του.

Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ γνωστοποιεῖ

ὅτι κατετέθη παρ' αὐτῆ τὸ ἀπαίτούμενον ποσὸν διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ τοκομεριδίου λήξεως 19)1 Ἰανουαρίου 1904 τῶν ἐξῆς Ἐθνικῶν Δανείων:

Table with 2 columns: Loan number and amount. 5 ο) 1881 πρὸς φρ. χρ. 4.—, 5 ο) 1884 » » » 4.—, 4 ο) 1887 (Μονοπωλίων) » » » 4.—, 5 ο) 1893 (Κεφαλαίωσ.) » » » 2.30, 4 ο) 1902 (Ἑλλ. Σ.δ.) » » » 10.50

Ἐν Ἀθήναις τῆ 3 Δεκεμβρίου 1903 (Ἐκ τοῦ γραφεῖου)

θάτανε ἡ ποίησι χωριστὴ ἀπὸ τὴν ἀγάπην. Δὲ βλέπουμε στὸν Ὅμηρον, δὲ βλέπουμε στοὺς τραγικούς δὲ βλέπουμε στοὺς ἀρχαίους, νὰ τραγουδᾷ ὁ ποιητῆς, νὰ ὀνειρέβεται ἀθάνατα ἔργα γιὰ τὸ χατίρι μιᾶς γυναικός. Ὁμηροῦ, καμμιά γυναίκα δὲν τοὺς δίνει, κανέναν ἐμπνεσμὸ καμμιά γυναίκα δὲν τοὺς ὀδηγᾷ, δὲν τοὺς παρασταίνει, ψυχὴ καὶ σῶκα, τὴν Ἰδέα. Κι' ἀπὸ μᾶς τὸμῆθε ὁ Ντάντες. Κι' ἀπὸ τὸν Ντάντε, ὅσο κι ἀπὸ τὸν Ὅμηρον, μπορεῖ μάλιστα περισσότερο, βραστάει καθε σήμερὴν φιλολογία. Τόσο εἶναι ἀληθινὸ πῶς ἄλλη πηγὴ ἀπὸ τὴν ποίησι δὲν ἔχει ὁ ἀθρόωπος ὁ νοῦς! Καταλάβετε κι' ὅλας πῶς ποίησι δὲν πρέπει νὰ λέμε μόνο τοὺς στίχους. Ποίησι θὰ ποῦμε καὶ τὸ ρομάντσο. Εἶναι ποίησι κ' ἱστορία συνάμα. Τὸ ρομάντσο κατάντησε πιστὴ φωτογραφία ποὺ καλλήτερις ἀπὸ ζουγραφία, δίχως νὰ μᾶς κολακέψῃ, μᾶς δείχνει, δείχνει στὸ ἔθνος τὸ πρόσωπό μας, ὅπως εἶναι. Δὲν πρέπει νὰ καταφρονούμε τὸ ρομάντσο. Μερικοὶ τὸ παίρνουνε γιὰ λαφρὴ φιλολογία, γιὰ διασκεδάση μιᾶς ὥρας, μιᾶς στιγμῆς. Σ' ἕνα μόνο συμφωνῶ μὰζὶ τοὺς, πῶς τὸ ρομάντσο κάλλια νὰ μὴν εἶναι βραζετὸ, ἂν καὶ στὴν Ἑβρώπη σπουδαῖοι μυθιστοριογράφοι μᾶς εἶπανε πῶς καὶ ἀπὸ δὲν πειράζει. Ἐκεῖ διαβάζονται καὶ τὰ βραζετὰ. Καὶ τόντες, ὁ σκοπὸς τοῦ μυθιστοριογράφου εἶναι νὰ σοῦ παρουσιάσῃ τὴν ἀλήθεια, κ' ἔτσι νὰ σὲ κάμῃ νὰ συλλογιστῆς γιὰ

τὴν ψυχὴ καὶ γιὰ τὸν ἄθροπον. Ἀμὰ βαριέσαι τέτοιο ρομάντσο, θὰ βαρεθῆς καθε ἀλήθεια καὶ καθε σκέψη. Ἔμεις οἱ καημένοι κοπιᾶζουμε γιὰ νὰ σᾶς γλυτίσουμε ὅλες κι ὅλους ὡς καὶ μὲ τὴν ἀλήθεια. Πόσες καὶ πόσες ἀλήθειες δὲν ἔχουμε ἀκόμη νὰ σᾶς ἐτυλιζουμε στὰ βιβλία μας! Πῶς δὲν κοιτάζουμε τὴ σημερινὴ μας τὴν κοινωνία; Πῶς δὲν κοιτάζουμε τὸ Ρωμιοῦ; Κάθε Ρωμιὸς ποὺ θὰ ψυχολογήσουμε θὰ μᾶς πλουτίσῃ καὶ μ' ἕνα καινούριο πρωτότυπο ρομάντσο. Ἀπὸ κεῖ θὰ μᾶς βγοῦνε Τολστόηδες, Μπαλζάκηδες καὶ Φλωμπέρηδες, ποὺ καλὸ θάτανε νὰ τοὺς ξεχνούσαμε κάπου κάπου, γιὰ νὰ προσέξουμε καὶ τοὺς δικούς μας, τοὺς τιποτένιους. Εἶναι τὸ ρομάντσο ἔργο ἐθνικὸ, ἐθνικὸ καὶ τὸ διαβάσμα του. Νὰ σᾶς ἀνοιξῶ τὴν καρδιά μου; Γιατί ὄχι; Τὸ ξέρω πῶς τὰ βιβλία μου μεγάλα πράματα δὲν εἶναι ὡς τόσο εἶναι ρωμαϊκά καὶ Ρωμιούς ψυχολογοῦνε. Τῶχο κρύφιο καημὸ καὶ παρὰπονο ποὺ ὁ Γιαννίρης, τὸ ἀγαπημένο μου τὸ παιδί, πέρασε σὺν ἀπαραιτήρητος. Καὶ γιὰ ποῦ λόγος; Γιατὶ τὴν ἀνεμείλια μᾶς. Δὲ μᾶς μέλει οὔτε γιὰ τὴ γλώσσα μας οὔτε λοιπὸν καὶ γιὰ τὴν ψυχὴ καὶ τὴ ρωμαϊκὴ. Ἄχ! ἡ ρωμαϊκὴ ψυχὴ! Πρέπει καὶ στὰ ρομάντσα καὶ στὴ ζωὴ νὰ τὴν ἀγαποῦμε. Πρέπει νὰ τὴν ἀγαπᾶτε καὶ σεις οἱ γυναίκες. Τί γλυκὸ ποῦ εἶναι τὸνομα Ρωμισούνη! Στὴν ξένη γίς, μέσα στοὺς ξένους, ὅταν ἀξάφνα δὴ

Ρωμιοὶ ἀνταμώνονται καὶ τὸ νοιάθουνε—«Ρωμιός; ρωτᾷ ὁ ἕνας»—«Σὺν καὶ σὲνα Ρωμιός, τοῦ λέει ὁ ἄλλος»—κ' ἡ καρδιά τοὺς φρουσκώνει καὶ χίνονται στὴν ἀγκαλιὰ ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου καὶ μυστικὸ δὲν ἔχουνε ἀνάμεσά τοὺς, ἐπειδὴ κ' οἱ δύο τοὺς εἶναι Ρωμιοὶ καὶ μόνο ποῦ τὴν εἶπανε τῆ λέξη, τὰ εἶπανε ὅλα. Ρωμιὸς εἶστε καὶ σεις οἱ γυναίκες. Ἀπὸ τῆ ρωμισούνη, ἀπὸ τὸ ρωμαϊκὸ τὸ αἷμα, τὸ μανθᾶδα σας τὸ αἷμα καὶ τὴν ψυχὴ, ἔχετε, ὅσες ἔχετε, καὶ τὴν παῖσή σας. Νὰ τὴ βαστάτε σὰ φυλαχτό. Ἔμεις τῆς χρωστοῦμε τῆς Ρωμισούνης, ποῦ θὰ πῆ πατριωτισμὸς, τὰ πιὸ μεγάλα μας ἰδανικά. Δουλέψουμε γιὰ τὴν Ἑλλάδα κ' ἔσως μὲ μὲρᾶ ἡ Ρωμισούνη ὅλη, ὅπως στὸ τέλος τοῦ βιβλίου μου ἀφτουνοῦ, γενῆ μὲ Ἑλλάδα καὶ μόνη. Μὲ μὲρᾶ θὰ καταλάβῃ κ' ἡ Ἑλλάδα τὸ σκοπὸ μας, θὰ καταλάβῃ πῶς σὰ βγήκαμε νὰ θεμελιώσουμε τὴν ἐθνικὴ τῆ γλώσσα, θεμελιώσαμε συνάμα καὶ τὴν ἐνότητα τὴν ἐθνικὴ. Ἔσεις τὸ ξέρετε καὶ ἀπὸ τώρα τί γυρεύουμε καὶ τί κάνουμε. Γιὰ τοῦτο καὶ γὼ θέλησα νὰ σᾶς ἀφιερῶ ἕνα βιβλίο ποῦ κι ἀπὸ τὸ, σὺν ὅλα τὰλλα, γράφηκε μόνο καὶ μόνο γιὰ τὴν Ἰδέα.

Ὁ φίλος σας ΨΥΧΑΡΗΣ

Τετάρτη, 21 Ἁγ. Δημήτρη-Κεραικῆ, 22 τοῦ Σποριᾶ, 1903.